

Darja Mazi-Leskovar
Maribor

JUNAKI AMERIŠKEGA MLADINSKEGA ROMANA IN NJIHOVO DOJEMANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC TER DRUŽBENE REALNOSTI

1 Uvod

Ena izmed temeljnih značilnosti mladostnika, tako tistega, ki ga lahko srečujemo v evropskem prostoru, kot tistega, ki ga razkrivajo ameriški mladinski romani je, da se v teku odraščanja zave, da mora bedeti nad samim seboj in spoznavati, po kakšnih vodilih naj teče njegovo življenje. Pri tem nenehno vzpostavlja prioritete: išče, kar je temeljno in to postavlja v razmerje do manj pomembnega. Vedno znova oblikuje svojo podobo sveta in samega sebe. Občutljiv je na razkorak med deklarativnimi vrednotami in cilji družbenega okolja in tistimi, ki jih razpozna v svojem vsakdanu. Na taka neskladja zavestno ali podzavestno opozarja: včasih pod vplivom lastne refleksije, drugič pod vplivom okolja, predvsem sredstev javnega obveščanja.

Kako se na tako družbeno resničnost odzivajo junaki del, ki jih literarni zgodovinarji uvrščajo med kakovostne stvaritve ameriškega mladinskega romana? Kaj zanje pomeni demokracija in v kolikšni meri se zavedajo pravic, ki naj bi bile zagotovljene tudi mladim na osnovi mednarodnih dogovorov? Ali v svojem okolju lahko zaznajo, da so „pravice otroka sestavni del človekovih pravic«,¹ kot se je 1979 izrazil Theo van Boven, dolgoletni direktor Odbora za človekove pravice pri Združenih narodih? Ali lahko poiščemo vzporednice med pričakovanji mladih literarnih likov in določili Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah, ki je bila sprejeta 1989? Konvencija namreč z izrazom otrok označuje „vsako človeško bitje, mlajše od osemnajst let, razen če zakon, ki se uporablja za otroka, določa, da se polnoletnost doseže že prej.«² Junaki izbranih osmih romanov, *Can You Sue Your Parents for Malpractice*, *The Divorce Express*, *The Moonlight Man*, *Remembering the Good Times*, *The Chocolate War*, *Basketball Game*, *Tiger Eyes* in *Children of the River*, so vsi še mladoletni v svojem literarnem okolju, kar spodbuja navedeno vzporejanje. Številni ponatisi v nadaljnjem besedilu prikazanih del, ki so izšla od

¹ Koren, Mirian. *The Right of the Child to Information and Its Practical Impact on Children's Libraries. The New Review of Children's Literature and Librarianship* 4 (1998), 1.

² Zakon o ratifikacije Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah, *Uradni list SFRS*, 21. decembra 1990, številka 15, 9.

leta 1972 do leta 1989, pa dokazujejo, da tematika in motivika, v okviru katerih je poudarjeno vprašanje pravice in pravičnosti, tudi danes nagovarjata mlade bralce na ameriškem in svetovnem knjižnem trgu.

2 Ali je mogoče tožiti starše, če zlorablajo svoj položaj?

Ali se je mogoče postaviti po robu šoli, če ne štiti demokratičnih pravic svojih dijakov?

Med priljubljena dela, ki izpostavljajo tematiko pravic neodraslih državljanov, se uvršča roman *Can You Sue Your Parents for Malpractice?* (Paula Danziger). Osrednji književni osebi, štirinajstletna Lauren in trinajstletni Zack, imata izostren čut za pravičnost. Prizadevata si, da bi bila korektna do drugih. Budno opazujeta dogajanje okrog sebe in ogorčena odkrivata vedno nove nepravilnosti. Ker name-ravata študirati pravo, si izborita mesto pri dodatnem šolskem predmetu »Pravo za otroke in mlade«. Že v uvodni predstavitvi tematike izvesta, da so številni otroci in mladostniki žrtve neurejenih družin, drugi pa razen tega še širših družbenih razmer. Tisti, za katere se doma nihče ne zmeni ali pa živijo v ozračju nasilja, se pogosto zatečejo na ulico. Čeprav s tem posredno opozorijo nase, jim družba skoraj ne nakloni pozornosti, dokler ne kršijo zakonov. Mladostnika sta zgrožena nad takšno neobčutljivostjo uradnih organov, ki bi morali prisluhniti potrebam vseh svojih državljanov, posebej še tistih, ki so najbolj nemočni. Onadva veta, da se v to kategorijo uvrščajo tudi otroci in mladostniki, saj sta seznanjena z objavljenimi izsledki multidisciplinarnih raziskav, razen tega pa so do podobnih ugotovitev pripeljale tudi analize, pri katerih sta sama sodelovala, ko so proučevali poročila lokalnih časopisov.

Dokler se Lauren ni srečala z dejanskim in sistematičnim kršenjem pravic, je trdila, da doma doživlja velike krivice in je celo grozila očetu, da ga bo tožila, ker naj bi neprimerno opravljal svoje dolžnosti: oviral naj bi demokratična dogovarjanja v družinskem krogu. Junakinja je bila prepričana, da odrasča v družini, ki živi, kot da bi bila del povsem brezpravne družbe. Ob soočanju z resničnimi kršitvami pa je morala priznati, da so ji zagotovljene vse pravice, ki so potrebne za zdravo odraščanje vsakega mladostnika, saj odrasča v okolju, ki ji omogoča »poln in skladen razvoj osebnosti«. ³ Ker dejansko uživa tudi številne dodatne pravice in ugodnosti, postane manj kritikastrska v odnosu do staršev in bolj kritična do same sebe. Domače kršenje pravic razpozna kot težave v komunikaciji, ki jih bo sicer potrebno razrešiti, ki pa jih ne more primerjati z dejanskimi kršitvami pravic mladostnika. Zato s toliko večjo vnemo študijsko raziskuje kršitve, za katere javnost običajno ne izve ali pa jih odkrije šele tedaj, ko je za žrtve že prepozno.

Z Zackom se poleg tega poglobljata v različne možnosti za institucionalno ukrepanje proti kršiteljem in svoje ugotovitve predstavita pri pouku. Tudi drugi udeleženci se posvečajo vprašanju pravnega položaja in varstva mladoletnikov v družini in šoli. Učijo se javnega nastopanja in zastopanja svojih interesov in stališč. Učitelj, ki ob delu študira pravo, jih navaja na kritičen odnos do okolja. Iz opazovanja in presoje informacij, ki jih posredujejo mediji, naj bi ugotovili, ali so otrokom

---

³ Zakon o ratifikacije Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah, *Uradni list SFRS*, 21. decembra 1990, številka 15, 9.

dejansko zagotovljene pravice, ki jim pripadajo v skladu s predpisi in določili. Mladostnikom vceplja prepričanje, da morajo biti dobro informirani, če se hočejo postaviti za svoje pravice. (Primerjava s 17. členom navedene Konvencije: »Države podpisnice priznavajo pomembno vlogo množičnih občil in otroku zagotavljajo dostop do informacij in gradiv iz najrazličnejših domačih in mednarodnih virov, zlasti tistih, katerih cilj je krepitev otrokove družbene, duhovne in nravstvene blaginje«.⁴) Ko se dijaki seznanijo s pravicami, ki naj bi jih imeli v okviru šole, izdajo bilten, s katerim sošolce in zaposlene obvestijo, da pričakujejo nekaj takojšnjih sprememb v delovanju institucije. Mladi z velikim zanimanjem sprejmejo poročilo in s še večjim navdušenjem podprejo objavljene zahteve. Vodstvo šole se odzove z vso nestrpnostjo: dijakom predlaga, naj v primeru nezadovoljstva menjajo izobraževalno ustanovo, mentorju pa poskusijo vzeti ugled. Toda vpliv gospoda Matthewsja raste. Mladi pozorno prisluhnejo njegovim opozorilom, da je v šolskem sistemu še marsikaj, kar ne poteka tako, kot bi moralo. Težko jim je, ko se njihov zagovornik posveti odvetniškemu poklicu. Tudi Lauren je ogorčena, ker jih v boju pusti same, čeprav upa, da bo kot pravnik s svojim poznavanjem razmer v šoli res lahko pripomogel k uresničevanju vseh tistih določil šolske zakonodaje, na podlagi katerih bi dijaki lahko začutili, da je šola demokratična institucija, ki oblikuje mladega človeka v odgovornega državljana, ki naj bi se zavedal svojih pravic in dolžnosti.

Dijaki v delu *The Divorce Express* (Paula Danziger) se prav tako s skupnimi močmi borijo za svoje pravice. Potem ko so nekajkrat na različnih uradnih mestih v okviru šole izrazili svoje negotovanje nad hrano, ki jo ponuja šolska kuhinja, in ko so njihove pripombe naletele na gluha ušesa, se odločijo za drugačno urejanje razmer. K ravnatelju se odpravijo, ko zaseda svet šole, in ponovijo svoje zahteve. Poudarijo, da bodo v primeru neupoštevanja njihovih predlogov v celoti bojkotirali šolsko prehrano. Ravnatelj apelira na njihovo lojalnost šoli, oni pa mu pojasnijo, da imajo pravico do zbiranja (v smislu 15. člena Konvencije: »Države podpisnice priznavajo otrokovi pravici do svobodnega združevanja in do svobode mirnega zbiranja«⁵). Poudarijo, da je civilna neposlušnost ena izmed bistvenih sestavin demokracije in da jo bodo izkoristili, če se vodstvo ne bo odzvalo v skladu z njihovimi pričakovanji. To se ne zgodi, zato se mladostniki organizirajo: nosijo hrano od doma, budno pazijo, da imajo vedno dovolj rezervnih malic tudi za tiste, ki si obroka iz kakršnega koli razloga ne prinesejo. Učitelji, ki njihove zahteve podpirajo, jim razlagajo, v čem je pomen demokracije. Z dijaki se pogovarjajo predvsem o mirnih protestih Martina Luthra Kinga in Mahatme Gandhija ter poudarjajo, da se brez uporabe sile lahko mnogo doseže. To se kmalu potrdi, saj šola utрпи tolikšno materialno škodo, da po nekaj dneh ravnatelj povabi na sestanek vse dijake, ki bi bili pripravljeni sodelovati pri načrtovanju nove ponudbe: v prihodnje bodo soodločali pri pripravi dijaških jedilnikov. Samozavest mladih naraste, saj niso izbojevali le pravične bitke, temveč bodo vključeni tudi v demokratično dogovarjanje.

Slednje pogreša sedemnajstletna Catherine (*The Moonlight Man*, Paula Fox), ki je prepričana, da bi morali v šolskih prostorih najprej zagotoviti red in mir in s tem osnovno varnost. Vrstniško nasilje med dijakinjami njene šole se je tako razpalo, da bi po njeni oceni zahtevalo odločno posredovanje odgovornih šolskih usluž-

⁴ idem

⁵ idem

bencev ali pa celo policije. Toda šola ničesar ne ukrene, čeprav zaradi grobosti posameznik prihaja do preteпов, v katerih jo žrtve tako skupijo, da med dijakinjami vlada pravi teror. Protagonistka vidi, da se vodstvo šole ni sposobno soočiti z nasiljem, zato si prizadeva ravnati tako, da se ne bi izpostavljala: najraje bi bila čim bolj neopazna.

Drugače se odzove Kate (*Remembering the Good Times*, Richard Peck). Tudi njo na šoli najbolj moti, da ni prave discipline in da dijaki ne morejo uresničevati svoje pravice do izobraževanja, saj so celo učitelji povsem nemočni, če dijaki motijo pouk. Skeeter, mišičast fant, ki je za glavo višji od drugih, običajno povzroča nemir. Enkrat se loti dijakov, drugič učiteljev. Pri tem nima mere, saj je njegovo nasilje redko le verbalno. Sošolce izziva tako dolgo, dokler se ne razvname pretep, potem pa jih tako obdela, da morajo iskati pomoč celo v bolnišnici. Učiteljica angleščine dobesedno trepeta pred njim, a vodstvo šole ne ukrepa, čeprav je seznanjeno, da ji fant pred celim razredom grozi. Zato se Kate odloči, da bo sama naredila red. Z učiteljičinim možem se dogovori, kako bosta nasilneža potisnila ob zid. O načrtu molči, vendar poskrbi, da vsaj nekaj sošolcev vidi, kako mora Skeeter občutiti pravico močnejšega.

Jerry Renault (*The Chocolate War*, Robert Cormier), prepričan pacifist, je sklenil, da se bo izogibal vsake uporabe sile, vendar je v teku zgodbe prisiljen v konflikten odnos s svojim okoljem. Sooča se z napadalnostjo šole kot institucije, ki poskuša zatreti vsako individualnost. Namestnik ravnatelja uporablja nedemokratske metode dela in se pri izvedbi zadanih nalog naslanja na najbolj podle posameznike in skupine. Jerry ne želi sodelovati pri prodaji čokolade, a ta banalna nesolidarnost s šolo, s katero opozori na svoje razumevanje pravic in dolžnosti, ga drago stane. Razkrije mu, kako je ranljiv in kako hitro lahko podvomi vase, v svojo pravico do drugačnosti, do svojega mnenja in ravnanja. Spozna tisto naravo šole, ki mu razkrija družbo kot nedemokratsko celoto, v kateri je prizadevanje za pravice posameznika le prazna beseda. Zanj družba postane kraj boja za obstanek, prostor, kjer zlo zmaga: prej ko posameznik to zazna in v skladu s tem ravna, tem bolje zanj.

Allena (*Basketball Game*, Julius Lester) nadvse moti že samo dejstvo, da mladostniki smejo nositi nože. Zaprepaden je, ker ob vstopu v nov razred dijaki dobijo za popotnico tudi nov nož – kot nove zvezke. Tudi sam ga nosi, čeprav ga ne bi nikoli hotel uporabiti. S pravo grozo se spominja dne, ko ga je vrstnik izzval, da je pokazal rezilo. Na njegovo veliko srečo se je izzivalec prestrašil, sam pa je sklenil, da se svojega »obrambnega sredstva« ne dotakne več: ne bo žrtev nepremišljenih dejanj. Razočaran je nad zakonskimi določili, ki po njegovem mnenju dosegajo nasproten učinek od pričakovanega, saj omogočajo izbruh nasilja celo v šolskih prostorih.

3 Ali se posameznik lahko postavi za svoje pravice v širšem okolju?

Književna junakinja Davey (*Tiger Eyes*, Judy Blume), ki do svojega petnajstega leta ni razmišljala o nasilju in njegovih vzrokih, se je nenadoma prisiljena soočiti s kriminalom, ki mu celo država ni kos. Kritično opazuje policijo po roparskem napadu, v katerem je umrl njen oče. Preiskava ne rodi sadov. Kdo so bili vandali, ki so uničili njihovo lekarno, in zakaj je moral družinski oče umreti, ni nikoli pojasnjeno. Junakinjo prevzameta strah in tesnoba, počuti se ogroženo. Oddahne

si šele, ko se družina začasno preseli daleč stran. V novem okolju se ji povrne občutek varnosti in svobode. Skoraj bi pozabila na prestani strah, ko izve, da je bila oropana tudi druga izmed njihovih trgovin. Tedaj se mladostnica začne spraševati, kaj je narobe s policijo in s kriminalisti v Atlantic Cityju. Razočarana nad nemočjo preiskovalnih organov šele po preteku enega leta sprejme dejstvo, da je relativna varnost v vseh ameriških mestih več ali manj enaka, saj je sodobna družba tudi družba kriminala.

Mladih romanesknih junakov pa ne revoltira le nemoč tistih organov, ki naj bi zagotavljali varnost in mir v njihovem neposrednem okolju, v samih Združenih državah Amerike, temveč tudi tistih, ki naj bi omogočali mednarodno pomoč in solidarnost. Romaneskniki liki, ki kot osemnajstletni Jonathan v romanu *Children of the River* (Linda Crew) spremljajo poročila o mednarodnih dogovorih o pomoči tistim, ki so v stiski zaradi vojne ali preganjanj, se sprašujejo, kako je mogoče, da kljub obstoju mednarodnih organizacij, ki naj bi zaščitile begunce, toliko otrok trpi v taboriščih in v izgnanstvu ali pa so na milost in nemilost prepuščeni režimom, ki ne spoštuje niti osnovnih človekovih pravic. Dokler se fant ni približe seznanil s sošolko Sundaro, ki je kot begunka prišla v ZDA, se mu je zdelo, da je na svetu več ali manj za vse dokaj dobro poskrbljeno. Verjel je sredstvom javnega obveščanja, da mednarodne organizacije zadostno in uspešno posredujejo na konfliktnih območjih, saj se dejansko zavezujejo, »da bodo spoštovale in zagotavljale spoštovanje načel mednarodnega humanitarnega prava, ki je zanje veljavno v oboroženih spopadih«. ⁶ Ni poznal sveta, v katerem številni trpijo, ker so jih razmere, na katere sami ne morejo vplivati, oropale pravice do vsega tega, kar za mladostnika predstavlja samoumeven del življenja v demokratični družbi: od življenja v družini do šolanja. Naenkrat ugotovi, da sredstva javnega obveščanja dokaj izčrpno poročajo predvsem o tistih konfliktnih področjih, kjer so Američani bili ali so še vedno kakor koli tesneje povezani s političnim dogajanjem. Želi si, da bi njegova država, ki zagotavlja vsem demokratične pravice in svoboščine, še bolj dejavno pomagala narodom, ki trpijo zaradi nasilja in notranjih nemirov. Spozna, da se nihče ne more izogniti soodgovornosti za oblikovanje človeku bolj prijaznega sveta in da je dolžnost tistih, ki lahko ponudijo kakršno koli strokovno pomoč preganjanim in trpečim, da se vključijo v mreže, ki jih v ta namen organizira ameriška država.

Po drugi strani pa Sundara razkrije Jonathanu, da njej osebno vse pravice posameznika, ki jih zagotavlja ameriška zakonodaja, prav nič ne pomagajo, ker jih odrasli v kmerski skupnosti ne priznavajo. Protagonistka vedno bolj spoznava, da ni dovolj, da demokratično naravnana država zagotavlja enakost pred zakonom in s tem ščiti človekove pravice svojih državljanov. Odloči se, da bo tvegala spore s tradicionalnim okoljem in si izborila svoje pravice, saj bo sicer tudi kot polnoletna ostala v podrejenem položaju in bodo zanjo človekove pravice nične.

4 Sklep

Iz predstavljenih mladinskih romanov razberemo, da so mladi junaki občutljivi za krivico in da jo razpoznavajo v svojem neposrednem okolju, pri čemer imajo bolj izostren čut in strožja merila kot odrasli. »Bolj jasno spoznajo krivico kot

⁶ idem, 38. člen

odrasli; morda zato, ker so slednji že predobro spoznali svet.⁷ Na kršenje pravic se odzovejo, pa najsi bo v ožjem okolju primarne socializacije, v svoji družini ali v širšem okolju sekundarne socializacije, ki je najprej in predvsem šola. Če so njihovi kriteriji o spoštovanju pravic otroka in mladostnika v družini običajno izrazito subjektivni, pa se ob stiku s širšo problematiko v šolskem prostoru objektivizirajo do take mere, da se praviloma vzpostavi nova lestvica vrednotenja in posledično tudi novo videnje domače problematike.

Nasilje, ki ga srečujejo romaneskni liki, kaže različne obraze, od vrstniškega nasilja, ki mu šola ni kos in zato ne ukrepa, kot bi morala, do institucionalnega nasilja, ko dijaki nimajo možnosti, da bi v šoli v celoti zaživel demokratični odnosi. Mladi zato poskušajo reševati težave na njim lasten način. Nasilje vrstnikov vzbudi različne vzorce ravnanja, pač v skladu z naravo mladostnikov: podreitev močnejšim in s tem nekakšno soudeležbo v delitvi moči; prizadevanje za neopaznost in splošno obrobnost, ki naj bi delovala kot pasivna obramba, in upor. Aktivno zoperstavljanje vodi v nadaljnje konfliktne situacije, ki se za književni lik neugodno končajo, če je v boju osamljen, kadar pa najde oporo v odraslih, se razmere uredijo v dobrobit širše skupnosti. Tedaj je mladostnik tisti, ki je vsaj posredno vzpostavil red, kar naj bi bila po prepričanju romanesknih likov izrazita dolžnost odraslih.

Pričakujejo, da jih odrasli zaščitijo ter da prisluhnejo njihovim argumentiranim zahtevam. Z njimi naj bi enakopravno razreševali vprašanja, o katerih imajo pravico soodločati v skladu z uveljavljenimi predpisi in določili. Zato tudi visoko cenijo možnosti, ki jim jih ponuja sam šolski sistem, v okviru katerega se seznanjajo s principi delovanja civilne družbe in z zakonskimi predpisi, ki se neposredno tičejo njihove starostne skupine. Praviloma so v boju za svoje pravice tudi uspešni, saj med njimi vlada čut za solidarnost, razen tega pa jih v njihovih prizadevanjih podpirajo odrasli, ki so pripravljene tvegati svoj položaj v šolski hierarhiji, da bi bilo zadoščeno pravici. Zaradi tega so zmagoviti dijaki prepričani, da so zakoni kar dobri, da pa je potrebno nenehno preverjati, kako jih odrasli izvajajo.

Drugačnega mnenja pa so tiste literarne osebe, ki razmišljajo o vprašanih varnosti. Mladostnik, ki se zgraža, ker so mladi lahko oboroženi, je že pred več kot tridesetimi leti ugotavljal to, o čemer danes razpravljajo ameriški državni in zvezni organi: da zakon sam negativno vpliva na varnost in posredno spodbuja nasilje. Družbo nasilja še bolj odločno zavračajo mladostniki, ki se morajo soočiti s posledicami kriminala in z nemočjo sil, ki naj bi zagotavljale javni red in mir. Književne junake zaradi osebne prizadetosti prevzame občutek odtujenosti. Šele časovni in krajevni odmik jim omogočita, da sprejmejo nasilje kot enega izmed težko obvladljivih pojavov družbe, v kateri živijo.

Čeprav vsi mladi liki visoko vrednotijo dostojanstvo človekove osebe, pa se predstavniki etničnih skupnosti, ki ne pripadajo zahodnemu kulturnemu krogu, zavedajo, da je za dejansko udejanjanje kakršnih koli človekovih pravic potrebna dobra volja oziroma soglasje ožje skupnosti, ki ji posameznik pripada. Država ali mednarodna skupnost sicer sprejmeta smernice, ki naj bi vodile ravnanje posameznikov, toda to ne zadošča za oblikovanje novih medčloveških odnosov. Šele širše okolje, ki ne le priznava človekove pravice, ampak si prizadeva, da bi ustvarilo

---

⁷ Bond Gwenda. Faith as Formative: The Depiction of the Significance of Religion and Its Relationship to Issues of Human Rights in Fiction for Teenagers. *International Review Literature and Librarianship* 8 (1993): 23.

pogoje za njihovo udejanjanje, omogoči mladostniku, da izrazi »svoj notranji čut za pravičnost in idealizem«⁸ in da zbere dovolj poguma, da se v svojem mikro svetu sam postavi za svoje pravice.

Na boj z miselnostjo svojega okolja se pripravi tudi tisti romaneskni lik, ki je odkril, da so človekove pravice v številnih deželah še vedno kratene tudi zaradi neosveščenosti posameznikov, državljanov demokratičnih držav. Prizadevanje za oblikovanje boljšega in pravičnejšega sveta, ki je ena izmed bistvenih značilnosti proze za mladostnike, se tako v amerškem mladinskem romanu razširi s pozitivnega odnosa do demokracije, civilne družbe in človekovih pravic na zavest o soodgovornosti za vzpostavitev pravičnejših odnosov v tistih družbah, kjer posameznik še ne uživa vseh neodtujljivih pravic, ki izhajajo iz dostojanstva človekove osebe.

5 Viri

1. Blume, Judy. *Tiger Eyes*. London: Pan Macmillan Children's Books, 1981.
2. Cormier, Robert. *The Chocolate War*. London: Harper Collins, 1975.
3. Crew, Linda. *Children of the River*. New York: Bantam Doubleday Dell Books for Young Readers, 1989.
4. Danziger, Paula. *Can You Sue Your Parents for Malpractice?* London: Macmillan Children's Books, 1979.
5. Danziger, Paula. *The Divorce Express*. London: Mammoth, 1982.
6. Fox, Paula. *The Moonlight Man*. New York: Dell Publishing, 1986.
7. Koren, Dr. Marian. »The Right of the Child to Information and Its Practical Impact on Children's Libraries.« *The New Review of Children's Literature and Librarianship* 4 (1998): 1–16.
8. Lester, Julius. *Basketball Game*. New York: Puffin Books, 1983.
9. Peck, Richard. *Remembering the Good Times*. New York: Dell Books, 1986.
10. Zakon o ratifikacije Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah, *Uradni list SFRS*, 21. decembra 1990, številka 15, 9.

Summary

Based on the analysis of the eight favourite American novels for children, published between 1972 and 1989, the author finds out how the main literary characters respond to the social reality. She proves teenage characters are very perceptive about social injustice displaying a more acute sensitivity to these issues than adults.

---

⁸ Bond Gwenda. Faith as Formative: The Depiction of the Significance of Religion and Its Relationship to Issues of Human Rights in Fiction for Teenagers. *International Review Literature and Librarianship* 8 (1993): 23.0